

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 394/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovvej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], a [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou LEGARTUM s. r. o., Hrachová 16/B, Bratislava, IČO 47 252 332, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Zuzana Bukvišová, proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 8 C 190/2011 zo 16. októbra 2017, rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 6 Co 106/2018 z 29. mája 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 51/2020 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2022 domáhajú vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 190/2011 zo 16. októbra 2017 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 106/2018 z 29. mája 2019 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 51/2020 z 27. apríla 2022 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo spolu aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovatelia navrhujú napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadali o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 80 812,50 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli v procesnom postavení žalovaných v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 190/2011 o zaplatenie sumy 31 629,78 eur s príslušenstvom. Predmetom sporu medzi žalobkyňami v 1. a 2. rade a sťažovateľmi bola náhrada za spoluvlastnícky podiel na rodinnom dome, ktorý užívajú výhradne sťažovatelia. Rodinný dom konkretizovaný v žalobe bol predmetom dedenia po nebohom otcovi sťažovateľky a žalobkyň, ktorý zomrel v roku 1992. Z dôvodu sporov v dedičskom konaní k definitívnemu určeniu dedičov a ich dedičských podielov na rodinnom dome došlo až v roku 2011, a to tak, že žalobkyňa 1 disponovala spoluvlastníckym podielom vo veľkosti 1/10, žalobkyňa 2 podielom vo veľkosti 63/80 a sťažovateľka podielom vo veľkosti 9/80 k celku. Sťažovatelia, stále užívajúc nehnuteľnosť v rozmedzí rokov 1995 až 2011, vykonali na rodinnom dome rozsiahle rekonštrukčné práce. V uvedenom období žalobkyne nehnuteľnosť neužívali ani sa nepodieľali na financovaní stavebných prác.

Žalobkyne podali žalobu najskôr na Okresnom súde Dolný Kubín, no vzhľadom na zaujatosť všetkých jeho sudcov (jedna zo žalobkyň bola tajomníčkou na danom súde) bola vec prikázaná na rozhodnutie okresnému súdu. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že sťažovateľov zaviazal zaplatiť žalobkyniam žalovanú sumu, konkrétne sťažovateľka bola povinná zaplatiť žalobkyni 1 sumu 2 046 eur s príslušenstvom (výrok I) a žalobkyni 2 sumu 16 111,86 eur s príslušenstvom (výrok II), sťažovateľ bol povinný zaplatiť žalobkyni 1 sumu 1 518 eur s príslušenstvom (výrok III) a žalobkyni 2 sumu 11 953,92 eur s príslušenstvom (výrok IV). Zároveň okresný súd zamietol (výrok V) návrh sťažovateľov na prerušenie konania, ktorý odôvodňovali tým, že na Okresnom súde Martin je vedené konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rodinného domu vedené pod sp. zn. 10 C 132/2012.

3. Okresný súd považoval za nesporné, že sťažovateľka a žalobkyne nadobudli podiel na nehnuteľnosti po svojom otcovi a sťažovateľ v priebehu súdneho konania na základe darovacej zmluvy od sťažovateľky (manželky). Sťažovatelia na rodinnom dome začali s rozsiahlymi rekonštrukčnými prácami v čase, keď nebola s konečnou platnosťou vyriešená otázka dedičstva. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku neuznal procesnú obranu sťažovateľov spočívajúcu v tvrdení, že stavebnými úpravami došlo k vzniku novej veci, ktorej sú výhradnými vlastníkmi. Rekonštrukciou totiž nedošlo k deštrukcii pôvodnej stavby, bolo zachované dispozičné riešenie nadzemného podlažia, zbúraná bola iba časť obvodového muriva, ktorého sa dotkla nová prístavba. V danom prípade teda došlo k rozšíreniu stavby. Okresný súd v tejto súvislosti uviedol: „*Pre posúdenie zániku pôvodnej stavby je teda v týchto prípadoch významné to, čo bolo odstránené, a nie to čo bolo novo vybudované, pričom pre záver o zachovaní dispozičného riešenia prvého nadzemného podlažia je rozhodujúce, či prišlo k úplnej alebo čiastočnej deštrukcii obvodových múrov prvého nadzemného podlažia. Z uvedeného vyplýva, že nie je vôbec rozhodujúci objem novovybudovaných konštrukcií, či akýchkoľvek iných stavebno-technických zmien, ktoré nemajú vplyv na posúdenie základnej otázky o zániku, resp. zachovaní pôvodnej stavby.*“

K procesnej obrane sťažovateľov spočívajúcej v uplatnení kompenzačnej námietky v súvislosti s nákladmi na rekonštrukciu domu okresný súd konštatoval, že tieto boli vykonané bez súhlasu

žalobkyň ako spoluvlastníčok nehnuteľnosti a v takom prípade „investujúci spoluvlastník nemá proti ostatným spoluvlastníkom právo na úhradu vynaložených prostriedkov, môže sa však domáhať vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré ostatným spoluvlastníkom vzniklo zhodnotením ich podielov v dôsledku vynaloženej investície... Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia však podlieha premlčaniu podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, so začiatkom plynutia premlčacej doby okamihom vynaloženia týchto peňažných prostriedkov. Subjektívna dvojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.“. Námitku premlčania vznesenú žalobkyňami vyhodnotil okresný súd ako dôvodnú, pretože „Žalovaní po celý čas vykonávania stavebných a rekonštrukčných prác vedeli, že ich vykonávajú bez súhlasu žalobkyň a od začiatku vedeli, že sú to žalobkyne, ktoré sa na úkor žalovaných bezdôvodne obohacujú. Je nesporné, že žalovaní takto investovali najneskôr do konca roka 2011, preto sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčalo do konca roka 2013. Podaním, doručeným súdu dňa 20.11.2015 si žalovaní uplatnili nárok na náhradu nákladov vynaložených na zachovanie a zveľadenie rodinného domu...“.

Okresný súd považoval nárok žalobkyň za dôvodný, aj pokiaľ ide o žalovanú sumu, ktorú považoval za správnu. Pri výpočte náhrady za nadužívanie spoluvlastníckych podielov sťažovateľov vychádzal z doby nadužívania, výšky spoluvlastníckych podielov, pričom pri samotnom výpočte náhrady zoberal okresný súd do úvahy cenový odhad realitnej kancelárie o nájmoch obdobných nehnuteľností v okolí (v sume 450 – 650 eur mesačne) a žalobkyňami žiadanú sumu (vo výške 330 eur mesačne) považoval za spravodlivo nárokovateľnú.

V súvislosti so žiadosťou sťažovateľov o prerušenie konania okresný súd uviedol: „Predmetom tohto konania je náhrada za nadužívanie spoluvlastníckych podielov žalobkyň zo strany žalovaných. Súd nevzhliadol žiaden dôvod, pre ktorý by bolo rozhodnutie Okresného súdu Martin významné pre rozhodnutie vo veci samej v tomto konaní. Nárok na náhradu za nadužívanie spoluvlastníckych podielov žalobkyň je nárokom samostatným, nezávislým od toho, ako nakoniec bude podielové spoluvlastníctvo strán sporu vyporiadané. Žalobkyne si tento nárok uplatňujú za obdobie tri roky spätne od podania žaloby, t. j. od 10.05.2008 až do 13.06.2017. Nárok na náhradu za nadužívanie spoluvlastníckych podielov je daný dovtedy, kým nedôjde k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva. V tomto konaní žalobkyne svoj nárok uplatnili časovo do 13.06.2017. Nárok za ďalšie obdobia je opäť samostatným nárokom, ktorý môžu žalobkyne kedykoľvek následne uplatniť.“

Na záver okresný súd uviedol, že na invektívne námietky zaujatosti zo strany sťažovateľa v zmysle § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) neprihliadal, keďže neobsahovali zákonom požadované náležitosti a zároveň išlo o námietky proti procesnému postupu zákonnej sudkyne.

4. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom vyjadrili nesúhlas s tvrdením o premlčaní nároku týkajúceho sa investícií do rodinného domu, resp. s tým, že boli urobené na základe neplatného právneho úkonu. Sťažovatelia oponovali, že žalobkyne nikdy nevyjadrili nesúhlas s rekonštrukciou, bez ktorej by sa pôvodný rodinný dom zrútil. Z uvedeného dôvodu nesúhlasili s tým, aby žalobkyniam bola priznaná náhrada za podstatne zhodnotenú nehnuteľnosť. Sťažovatelia tiež kritizovali okresný súd, ktorý uviedol, že právo na vydanie

bezdôvodného obohatenia je premlčané, keďže si ho sťažovatelia uplatnili až v roku 2015, a zároveň, že neuniesli dôkazné bremeno o zhodnotení nehnuteľnosti. V tejto súvislosti poukázali na to, že sťažovateľka si podaním zo 16. novembra 2011 uplatnila proti žalobkyniam nárok na náhradu nákladov vynaložených na zachovanie a zveľadenie rodinného domu. Tieto investície (ukončené v roku 2011) boli podrobne špecifikované v podaní doručenom okresnému súdu 19. novembra 2015. Podľa názoru sťažovateľov, keďže dedičské konanie bolo právoplatne ukončené až v roku 2011, nie je možné, aby si žalobkyne uplatňovali akékoľvek nároky proti sťažovateľke pred týmto dátumom. Poukazujúc na závery znaleckých posudkov, sťažovatelia tvrdili, že rekonštrukciou vznikla nová vec, a tiež nesúhlasili s tým, že ich návrhu na prerušenie konania nebolo vyhovené. Sťažovatelia nesúhlasili ani so spôsobom výpočtu výšky náhrady. V tejto súvislosti poukázali na to, že žalobkyne si uplatnili nárok za obdobie troch rokov pred podaním žaloby, teda za obdobie od 10. mája 2008. V roku 2008 však rodinný dom nebol zrekonštruovaný a obývatel'ný, teda ani nemohol byť prenajímaný za sumu 330 eur, z ktorej okresný súd vychádzal. Pokiaľ si žalobkyne uplatnili svoje nároky proti sťažovateľovi až v podaní doručenom súdu 4. februára 2015, tak sťažovatelia proti takto uplatneným nárokom, ktoré mali vzniknúť do 4. februára 2012, vzniesli námietku premlčania.

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštalácie a v plnej miere sa stotožnil so závermi okresného súdu. Zároveň ale krajský súd poukázal na zodpovednosť žalovaných za obsahové vymedzenie svojho odvolania v spojitosti s nevyhnutnosťou odvolacieho súdu rešpektovať svoju viazanosť odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP). Krajský súd konštatoval, že odvolací prieskum bol striktné vymedzený odvolacími dôvodmi formulovanými v podanom opravnom prostriedku sťažovateľov 5. novembra 2017. K otázke premlčania krajský súd uviedol: *„Žalobca sa bezpochyby domáhal peňažného plnenia voči žalovaným za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu. Uplatnil teda právo, ktoré vyplýva z podielového spoluvlastníctva a ktoré sa opiera o ust. § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Toto právo má majetkovú povahu a premlčuje sa v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Neobstojí preto obrana žalovaných, že nárok uplatnený žalobou je nárokom o vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý sa premlčuje v lehote podľa § 107 Občianskeho zákonníka. Okresný súd teda správne právne posúdil nárok žalobkyň, keď zároveň pri svojom rozhodovaní vychádzal i z rozhodnutí najvyšších súdnych autorít.“* Krajský súd tiež zdôraznil, a to aj poukazom na judikatúru najvyššieho súdu, že neexistuje významný dôvod, pre ktorý niektorý zo spoluvlastníkov nemôže vec užívať (dohoda alebo aj faktický stav), a uviedol, že *„Je zrejmé, že žalobkyne 1/ a 2/ ako majoritné spoluvlastníčky v žalovanom období, t. j. od 10.05.2011 do 02.02.2015 neužívali (nemohli užívať) spoločnú vec v rozsahu zodpovedajúcom ich spoluvlastníckemu podielu bez toho, že by medzi nimi a druhým spoluvlastníkom (do 18.07.2013 so žalovanou v rade 1/ a od 19.07.2013 so žalovaným v rade 2/) bola uzavretá dohoda o spôsobe užívania spoločnej veci, prípadne o jej náhrade. Žalovaní v rade 1/ a 2/, ktorí takto vec užívali nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu v predmetnom období, musia preto žalobkyniam v rade 1/ a 2/ poskytnúť za to náhradu vo forme peňažného plnenia. Už len z týchto dôvodov vyplýva, že základ nároku uplatneného žalobou je daný.“*

V súvislosti s vypočítanou výškou náhrady krajský súd odmietol obranu sťažovateľov, že sporný rodinný dom bol prakticky neupotrebitelný, vhodný tak akurát na asanáciu, a preto by suma náhrady mala odzrkadľovať jeho hodnotu v tomto stave. Spoločná nehnuteľnosť bola totiž rekonštruovaná a jej zhodnotenie sa nepochybne musí odzrkadliť aj vo výške náhrady za porovnateľné (resp. obdobné) nehnuteľnosti v danej lokalite a čase. Nemožno ani opomínať fakt, že rekonštrukcia, nadstavba a prístavba rodinného domu boli realizované minoritným spoluvlastníkom bez vedomia a súhlasu majoritných spoluvlastníkov. Je preto nemysliteľné, aby adekvátnu sumu zodpovedajúcu nadužívaniu svojho spoluvlastníckeho podielu žalobkyniam nevyplatili. Aj námietku sťažovateľov o tom, že žalobkyne neprezentovali svoj nesúhlas s rekonštrukciou, vyhodnotil ako neopodstatnenú a poukázal na početné súdne, administratívne a trestné konania v inkriminovanom čase. V súvislosti s obranou sťažovateľov, že v dôsledku nevyhnutnej rekonštrukcie vznikla fakticky nová vec, krajský súd odkázal na závery okresného súdu, s ktorými sa plne stotožnil, a tiež zdôraznil, že sťažovatelia vykonávali stavebno-technické úpravy, resp. zmeny na spoločnej nehnuteľnosti bez súhlasu žalobkýň a súčasne túto nehnuteľnosť v celosti využívali, teda nadužívali ju v pomere k svojim spoluvlastníckym podielom.

Vo vzťahu k otázke fakultatívneho prerušenia konania krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uzavrel, že okresný súd s ohľadom na konkrétne okolnosti súdeného prípadu predložil jasné a zrozumiteľné argumenty, prečo v rámci medzí sudcovskej úvahy nevidel priestor na aplikáciu pôvodného procesného predpisu [§ 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku] a následne aj s prihliadnutím na aktuálnu právnu úpravu (§ 164 CSP) v súdnej veci nerozhodol o prerušení konania. Krajský súd zdôraznil, že odlišné (subjektívne) hodnotenie vlastných argumentov žalovaných, resp. neakceptovanie záverov okresného súdu nezakladá nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a nie je ani porušením práva na súdnu ochranu. Krajský súd v tejto súvislosti tiež uviedol, že *„Nakoľko odvolatelia v predmetnej veci netvrdili, že by sa v konaní vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10C/132/2012 riešili otázky uvedené v § 162 ods. 1 písm. a) CSP a zároveň za situácie, keď v prebiehajúcom konaní môžu byť (nezávisle od konania vedeného na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10C/132/2012) riešené aj otázky, ktoré doteraz prvoinštančný súd neriešil, pri súčasnom konštatovaní, že nie je daný ani iný dôvod na obligatórne prerušenie konania...“*.

K otázke kompenzačnej námietky sťažovateľov krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že je potrebné rozlišovať prípady, keď sa investície vynaložili so súhlasom spoluvlastníkov (právo na náhradu vynaložených prostriedkov) alebo bez takého súhlasu (právo na vydanie bezdôvodného obohatenia od ostatných spoluvlastníkov, ktoré vzniklo zhodnotením veci), a preto je v takom prípade potrebné zobrať do úvahy aj to, či vynaložené náklady boli potrebné na nevyhnutnú údržbu a zachovanie veci alebo aj na jej zhodnotenie. Pokiaľ sťažovatelia poukazovali na svoju kompenzačnú námietku z 21. novembra 2011, odvolací súd uviedol, že táto nespĺňala požadované náležitosti (špecifikované v bodoch 68 – 70 odôvodnenia rozsudku), pričom *„Je zrejmé, že žalovaná v rade I/, v predmetnom podaní len v rámci svojej procesnej obrany, len vo všeobecnej rovine poukazovala na bližšie nešpecifikované náklady vynaložené na zachovanie a zveľadenie rodinného domu, ktorých náhradu si voči žalobkyniam mieni uplatňovať, čo však rozhodne nezodpovedá riadnemu uplatneniu jej nároku z titulu bezdôvodného obohatenia. Jej pohľadávka z bezdôvodného obohatenia nebola totiž vôbec vyčíslená a táto v skutkovom vymedzení zodpovedala len hodnote vynaložených prostriedkov, a nie rozdielu*

medzi hodnotou nehnuteľnosti pred rekonštrukciou a po nej.“. Krajský súd tiež zdôraznil, že prvoinštančný súd nemohol pri existujúcich vecných nedostatkoch „kompenzačnej námietky“ uvedenej sťažovateľkou v podaní z 21. novembra 2011 a pri nesplnení dôkaznej povinnosti uvedené riešiť procesným poučením. Pokiaľ by súd poskytol takúto nenáležitú pomoc jednej procesnej strane, potom by fakticky mohol neprimerane odoprieť spravodlivý proces strane vystupujúcej v opačnom procesnom postavení, čo je neprípustné. Sťažovatelia až prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní z 19. mája 2015 vyčíslili vynaložené investície riadnym spôsobom, proti čomu vzniesli žalobkyne dôvodnú námietku premlčania.

V súvislosti so sťažovateľmi tvrdeným nesprávnym počítaním začiatku plynutia premlčacej doby krajský súd uzavrel, že „... žalovaní už v roku 2011 vedeli, koľko finančných prostriedkov vynaložili na stavebné práce, keďže tieto boli zrealizované a dokončené už v čase ich podania doručeného súdu dňa 21.11.2011. Je teda zrejmé, že najneskôr do 21.11.2013 žalovaným uplynula premlčacia lehota na uplatnenie tohto nároku na súde. Určitým konkrétnym spôsobom žalovaní uplatnili svoj nárok až dňa 20.11.2015, t. j. v čase keď im už márne uplynula tak subjektívna, ako aj objektívna lehota na uplatnenie ich nároku.“. V nadväznosti na uvedené odvolací súd vyhodnotil argument sťažovateľov o právoplatnom skončení dedičského konania v roku 2011 za nepodstatný, keďže dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, a nie právoplatnosťou rozhodnutia súdu o dedičstve.

Napokon sa odvolací súd zaoberal námietkou premlčania proti nárokom uplatneným žalobkýňami proti sťažovateľovi. Krajský súd na túto námietku neprihliadal, odvolávajúc sa na § 366 a § 374 ods. 4 CSP a zdôraznil: „*V danom prípade majú žalovaní v súdnej veci postavenie samostatných spoločníkov. Každý žalovaný (samostatne) bol totiž v právnom vzťahu so žalobkýňami, vyplývajúcom mu z podielového spoluvlastníctva k spornej nehnuteľnosti v čase, keď bol jej spoluvlastníkom. Žalovaná v rade 1/ preto ani nie je oprávnená podať námietku premlčania voči nároku žalobkýň, ktorý sa týka žalovaného v rade 2/. Odhliadnuc od uvedeného je však zrejmé, že túto hmotnoprávnu námietku žalovaní vzniesli až vo svojom oprávnom prostriedku... Jednalo sa totiž o prostriedok procesnej obrany, ktorého zamýšľaným účelom bolo čiastočné zamietnutie žaloby z dôvodu oslabenia práva, ktorú mohli žalovaní nepochybne vzniesť už v štádiu prvoinštančného konania. Napokon ani sami odvolatelia vo svojom oprávnom prostriedku netvrdili, a ani nepreukazovali naplnenie dôvodov uplatnenia tejto novoty v odvolacom konaní.*“

6. Proti rozhodnutiu krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnili poukazom na § 420 písm. d), e) a f) CSP a tiež § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov v jednotlivých častiach odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP [pre dovolanie podľa § 420 písm. d), e) a f) CSP]. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd poukázal na § 422 ods. 1 CSP, podľa ktorého je prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie obmedzená tzv. majetkovým cenom. S ohľadom na uvedené najvyšší súd odmietol ako neprípustnú podľa § 447 písm. c) CSP tú časť dovolania, ktorá *de facto* smerovala proti výrokom na zaplatenie sumy 2 046 eur (sťažovateľka v prospech žalobkyne v 1. rade) a sumy 1 518 eur (sťažovateľ v prospech žalobkyne v 1. rade).

Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP smerujúcemu proti potvrdzujúcemu výroku krajského súdu, ktorým boli potvrdené výroky II a IV (sumy 16 111,86 eur a 11 953,92 eur, pozn.) rozsudku okresného súdu, najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uviedol, že sťažovatelia „V dovolaní vytkli súdom nižšej inštancie nesprávnosť právneho posúdenia vo vzťahu k: a/ posúdeniu premlčania investícií do rodinného domu... V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 599/99 a 22 Cdo 1644/2005; b/ neexistenciu predmetu náhrady... Uviedli, že rozsiahlou prestavbou sa z pôvodne neobývatel'ného domu stal... užívania schopný rodinný dom. Rozsiahlou rekonštrukciou so súhlasom poruči'teľa došlo k vytvoreniu novej veci... c/ neaplikovania dobrých mravov... zo strany žalobkýň ide o úmyselné obohacovanie sa na úkor žalovaných...“. Najvyšší súd v danom prípade dospel k záveru, že v odôvodnení dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci absentuje uvedenie relevantnej právnej otázky zásadného právneho významu, ktorú odvolací súd riešil nesprávne, ako aj konkretizácia dovolacieho dôvodu, t. j. odôvodnenie odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd konštatoval, že vo veci dovolania sťažovateľov nebolo možné uskutočniť meritórny prieskum, keďže dovolanie neobsahovalo zákonom predpísané náležitosti, a túto časť dovolania odmietol ako neprípustnú podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietali predovšetkým výsledok rozhodnutia okresného súdu a v nadväznosti na to potvrdzujúci rozsudok krajského súdu. Porušenie práva na spravodlivý proces vo vzťahu k napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu sťažovatelia vnímali v niekoľkých rovinách: 1. nesprávne rozhodovanie o príslušnosti, nesprávne obsadenie súdu, odklonenie sa od judikatúry, 2. nesprávne právne posúdenie premlčania investícií do rodinného domu – porušenie práva na rovnosť zbraní, odklonenie sa od judikatúry, 3. nesprávne právne posúdenie existencie/neexistencie predmetu náhrady, spracovanie veci, 4. nesprávne právne posúdenie, resp. neaplikácia dobrých mravov – výkon práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi nepožíva právnu ochranu, 5. nesprávne právne posúdenie prerušenia konania, 6. nepreskúmateľnosť odôvodnenia. Sťažovatelia predniesli, resp. zopakovali rozsiahlu argumentáciu k jednotlivým uvedeným bodom, ktoré boli predmetom prieskumu odvolacieho súdu i dovolacieho súdu.

8. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovatelia uviedli, že dovolanie „bolo odmietnuté z dôvodu jeho neprípustnosti pre tzv. majetkový cenzus (bod 38. a nasl. Uznesenia NS SR). NS SR nevychádzal z celkovej hodnoty sporu 31.629,78 EUR, ale túto rozdelil podľa spoluvlastníckych podielov medzi žalobkyne 1/ a 2/ a nás ako spoluvlastníkov zaviazaných k zaplateniu, čím si NS SR formalisticky odôvodnil odmietnutie sťažnosti pre neprípustnosť dovolania pre nesplnenie výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu pri sporom s peňažným plnením.“. Podľa názoru sťažovateľov z § 77 ods. 1 CSP vyplýva, že spoluvlastníctvo patrí pod tzv. nerozlučné procesné spoločenstvo s dôsledkami pre všetky subjekty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietanie porušenia označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu, ktorým boli sťažovatelia zaviazaní na zaplatenie žalovanej sumy, následne potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu a napokon uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľov ako neprípustné odmietnuté.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom okresného súdu:

10. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ako z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

12. Proti rozsudku okresného súdu sťažovatelia podali odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

13. V rámci predbežného prerokovania tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd so zreteľom na sťažovateľmi uplatnenú argumentáciu konštatuje, že ústavnú sťažnosť je potrebné aj v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie ústavným súdom.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti predniesli argumenty totožné s námietkami uplatnenými v odvolacom, ale aj dovolacom konaní (najmä nesprávne posúdenie plynutia premlčacej doby, otázka vlastníctva k stavbe po rekonštrukcii, posúdenie nároku na úhradu nákladov vynaložených na rekonštrukciu, posúdenie dobrých mravov, otázka prerušenia konania i obsadenia súdu).

14. Ústavný súd bez potreby citovania jednotlivých pasáží uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia (hoci ním dovolanie sťažovateľov odmietol) všetkými relevantnými námietkami sťažovateľov veľmi podrobne, precízne a ústavne udržiateľným spôsobom zaoberal.

15. Berúc do úvahy závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom opakovane predostierajú argumenty, ktoré už boli

najvyšším súdom riadne vyriešené, a teda v tomto smere bola právam sťažovateľov ústavnoprávna ochrana (čl. 127 ods. 1 ústavy) poskytnutá.

III.3. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu:

16. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti predovšetkým zvyrazňujú svoj nesúhlas s rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu predniesli pomerne stručnú argumentáciu, prostredníctvom ktorej vyjadrili nesúhlas iba s jedným z viacerých čiastkových posúdení prípustnosti dovolania. V ústavnej sťažnosti sťažovatelia namietali iba tú časť napadnutého uznesenia, ktorou najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov smerujúce proti časti rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu vo výrokoch I a III (teda výroky, ktorými boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť žalobkyniam sumy 2 046 eur a 1 518,86 eur). Sťažovatelia nesúhlasili s odmietnutím dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP z dôvodu existencie obmedzenia tzv. majetkovým cenzom (§ 422 CSP).

17. Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Nad rozsah návrhu sťažovateľa môže ústavný súd rozhodnúť len v prípade ustanovenom v § 89. Aj v konaní pred ústavným súdom teda platí zásada *iudex ne eat ultra petita partium* (sudca nech nejde nad návrhy strán), ktorú musí ústavný súd zásadne aplikovať vo všetkých veciach s výnimkou konania o súlade právnych predpisov. Znamená to, že rozsahom tvrdení uvedených v návrhu s výnimkou konania o súlade právnych predpisov je ústavný súd viazaný a nemôže ho prekročiť.

18. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého posúdenie podmienok dovolacieho konania patrí v zásade do právomoci dovolacieho súdu (m. m. II. ÚS 324/2010, I. ÚS 593/2017).

19. V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľov o nerozlučnom procesnom spoločenstve ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľov na to, že žalobkyne podali žalobu proti sťažovateľke 10. mája 2011 a spor sa týkal náhrady za užívanie nehnuteľnosti, na ktorej získala sťažovateľka podiel z titulu dedenia po svojom otcovi. Až v priebehu súdneho konania sťažovateľka previedla darovacou zmluvou svoj podiel na sťažovateľa, pričom vklad vlastníckeho práva v prospech sťažovateľa bol zapísaný 19. júla 2013. Na základe uvedeného žalobkyne rozšírili žalobu a navrhli vstup sťažovateľa do konania na žalovanej strane. Tomuto návrhu okresný súd vyhovel. Návrhom na rozšírenie žaloby a vstupom sťažovateľa ako ďalšieho účastníka si žalobkyne proti sťažovateľovi uplatnili svoj peňažný nárok samostatne. Napokon okresný súd aj rozhodol samostatnými výrokmi, čo aj povaha sporu vyplývajúca z hmotného práva umožňovala.

Podľa § 76 CSP samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že „Posúdenie otázky, o aký druh spoločenstva v konkrétnom prípade ide, je vecou súdu. Charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda vlastne hmotnoprávnou úpravou. Samostatné spoločenstvo je také spoločenstvo, kde každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť)

voči svojmu procesnému náprotivku. V zásade teda platí, že v konaní existuje toľko nárokov, koľko je spoločníkov. O každom nároku preto možno rozhodnúť samostatne.“ (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, 263 s.).

Na základe uvedených záverov ústavný súd uzatvára, že odmietnutie časti dovolania tak, ako ho sťažovatelia namietajú v ústavnej sťažnosti, nie je opodstatnené.

20. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľov, ktorým napadli rozsudok krajského súdu, ich dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. c) a f) vyslovene umožňuje.

21. Z uvedeného vyplýva, že právny záver najvyššieho súdu v napadnutom uznesení nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 465/2017).

22. Ústavný súd vzhľadom na uvedené ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

23. Keďže ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov ako celok podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi uvedenými v petite ústavnej sťažnosti (primerané finančné zadosťučinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu